

Remissvar: Erkännande av utländska fullmaktsäktenskap.

(Ju2013/6402/L2)

Synpunkter från Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation vars uppgift det är att synliggöra och motverka mäns och killars våld mot kvinnor, tjejer och barn. Vårt mål är att bidra till en förbättring av kvinnors livsvillkor. Roks arbetar för att synliggöra sambanden mellan kön, makt och våld samt öka kunskapen och kompetensen i dessa frågor såväl inom som utom organisationen. För Roks innefattar mäns våld mot kvinnor utsatthet för fysisk och psykisk misshandel, pornografi, prostitution, sexuellt våld och trakasserier.

Roks ser att mäns våld kan drabba alla kvinnor, men också att kvinnors livsvillkor och livsrum kan variera beroende av etnicitet, social tillhörighet, ålder, sexualitet, funktionshinder och missbruk. Därför är det nödvändigt att belysa både de erfarenheter som skiljer och de som förenar kvinnor. Roks uppmärksammar att mäns våld mot kvinnor även drabbar barn som lever i våldets närhet. Vi vill därför synliggöra barnens situation och bidra till en förbättring av deras livsvillkor.

Kärnan i Roks verksamhet är stödet till lokala kvinno- och tjejjourer i deras utveckling och arbete för kvinnor, tjejer och barn som är utsatta för mäns våld.

Sammanfattande synpunkter

Roks anser till skillnad från utredaren att fullmaktsäktenskap överhuvudtaget inte ska erkännas i Sverige. Att det förekommer att äktenskap mot någons vilja ingås genom fullmakt, vilket konstateras i utredningen, är skäl nog att införa en regel om att inte erkänna fullmaktsäktenskap. Roks menar att om ett fullmaktsäktenskap ingåtts enligt båda parternas vilja kan de formalisera detta genom att vända sig till en vigselförrättare som är förordnad i Sverige.

Övergripande synpunkter

Roks anser att varje äktenskap ska vara frivilliga och det förekommer att människor blir gifta mot sin vilja genom fullmaktsäktenskap. I Sverige har vi ordningen att båda parter ska vara närvarande när man gifter sig och det ska vara ett krav oavsett särskilda skäl.

Roks kvinno- och tjejjourer har stor erfarenhet av att möta flickor och kvinnor som gifts bort mot sin vilja, som unga. De upplever att de lever i en ond cirkel som kretsar kring familjens värderingar, samhällets fördomar, otrygghet och tomhet. Det är inte heller ovanligt att det finns en påtaglig hotbild mot dem. Det kan oftast vara i form av våld och förtryck i heders namn, men också i andra former av våld som ekonomiskt våld och sexuellt våld. Att man genom fullmakt kan låta någon annan köpa ett hus är naturligt. Men Roks anser att svenska myndigheter inte ska godkänna att unga blir bortgifta i sin frånvaro genom så kallad fullmakt.

FN:s allmänna deklARATION om mänskliga rättigheter, barnkonventionen, kvinnokonventionen och utvecklingskonferensen i Kairo 1994 tar ställning för barns rätt att vara barn och för rätten att välja sin partner.

Trots det upplever 70 000 unga i Sverige, främst flickor, att de inte fritt kan välja vem de ska gifta sig med. 8 500 oroar sig ofta för att inte kunna välja partner. Det är främst tjejer som oroar sig över att inte själva kunna välja partner.

Roks anser att fullmaktsäktenskap ska kriminaliseras liksom tvångsäktenskap och barnäktenskap. Till sist vill Roks lyfta vikten av ett fortsatt utvecklingsstöd till kvinnojourer och tjejjourer, eftersom flickor och kvinnor har stort förtroende för och därför vänder sig till jourerna för stöd.

Myndigheters agerande behöver effektiviseras i utredningen framgår att fullmaktsäktenskap ofta har en koppling till våld och förtryck i hederns namn. Majoriteten av de personer som anses vara mest utsatta har utländsk bakgrund och det är mest flickor och unga kvinnor, men det har också förekommit att pojkar och unga män tvingats ingå äktenskap.

Både Socialstyrelsen och Ungdomsstyrelsen framhåller vikten av fördjupad kunskap hos såväl myndigheter som ideella organisationer. Likaså behöver uppföljningen av vad som händer med personerna och utvärdering av resultat och effekter förstärkas. Roks anser att myndigheternas agerande ska vara mer effektivt, och att det inte ska vara byggt på frivillighet från de utsattas sida.

Detta kan bero på att det oftast behövs samtycke från föräldrarna till frivilliga insatser. Om det inte finns uppenbara hot om våld kan det vara svårt för myndigheterna att agera, särskilt som föräldrarna oftast inte samtycker till frivilliga insatser.

En effektiv samverkan genom de förslag om kriminaliseringar som finns kommer kravet på god samverkan mellan socialtjänst och rättsväsendet att få ännu större betydelse. Roks anser en bättre och effektiv samverkan mellan olika myndigheter och tjejjourer och kvinnojourer behövs. Roks anser att våra jourer har en omfattande erfarenhet på detta område.

Referenser

I detta ärende har vice ordförande Karin Svensson beslutat. Toktam Jahangiry, socionom och styrelseledamot för Roks, från kvinnojouren FemCenter har varit föredragande.

Stockholm den 2013-12-12

Karin Svensson

Vice ordförande Roks